

Türkiye Cümhuriyeti ile İtalya Kırallığı arasında akit ve imza olunan konsolosluk mukavelesinin tasdiki hakkında 1/750 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı: 6/3529

18 - X - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile İtalya Kırallığı arasında akit ve imza olunan konsolosluk mukavelesi hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 8/X/1930 tarihli iqtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte takdim olunmuştur. Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arma müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Türkiye - İtalya konsolosluk mukavelenamesi esbabı mucibe mazbatası

Hükümetimiz; İtalya Kırallığı ile, konsolosluk münasebatının Devletler hukuku ve mütekabiliyet esaslarına müsteniden tesis edilmesi, konsolosluk memurlarının karşılıklı kabulleri kaideleri ve müstefit oldukları müsaadat ve masuniyetleri, bunların vazife ve salâhiyetlerini tayin gayesi ile Romada akit ve 9 eyfûl 1929 tarihinde imza edilmiş olan "Konsolosluk mukavelenamesi,, ni yüksek tasvibinize arzeder.

Konsolosluk memurlarının tayini mesailindeki ahkâm, Devletler hukukunun icap ettirdiği kavaiide tamamı ile mutabık ve ötedenberi kabul edilegelmiş ve diğer Devletlerle de aktedilmiş bulunan muahedattaki ahkâmın hemen hemen aynıdır. Bu ahkâm da mütekabiliyet esasına riayet edilmiştir. Her iki taraf ülkelerinin konsolosluk tesisine müsaade olunmıyan kısımlarından gayri mahallerine yekdiğerinin meslekten veya fahrî başkonsolos, konsolos ve muavin konsoloslarını kabul edeceklerdir.

Fahrî konsoloslar tayin edildikleri memleket tebaasından oldukları takdirde kabulleri, mensup oldukları Hükümetin kabul ve tasvibine diplomasi tariki ile arz olunacaktır.

Konsolosluk memurlarının, iki âkit ülkesinde müstefit olacakları muafiyet, imtiyazat ve masuniyetler Devletler hukukunun tayin ve tesbit ettiği kaideler ve muamelelere tevfiik edilmiştir.

Mukavelenamenin bu mevadı muhtevi faslında konsolosluk memurlarının konsolosluk binasına resmî günlerde bayrak çekmek ve mensup oldukları Devletin armasını talik hakkında, konsoloshane resmî evrakının taarruzdan masuniyetine, askerî tekâliften ve bilâ vasıta şahsî vergiden muafiyetlerine, ilk tesisat eşyasının arma, bayrak ve resmî yazıhane levazımının gümrük resminden istisnasına dair ahkâm mevcuttur.

Konsoloslar salâhiyetleri dahilinde vazifei resmîyelerinin ifasına mütecallik hususatta mahallî mahkemelere tabi olmalarıdır. Sair hususatta hapse ait bazı kuyut tahtında ceza ve hukuk davalarında diğer efrat gibi muamele göreceklendir.

Konsolosluk memurlarının vazife ve salâhiyetlerine gelince: bunlar kendi vatandaşlarının hukuk ve menafiini korumağa ve onların kara ve deniz ticaretlerini himaye ve teşvik etmeğe salâhiyetlar olacaklardır. Vatandaşlarının hukukî vesikalarını tanzim ve tasdika pasaport itasına ve vizesine, memleketleri efradının hizmeti askeriye ve muayenei sıhhiyelerine mütedair bileümle evrakı tanzime ve memleketleri kanunlarına mezun oldukları takdirde vatandaşları arasında nikâh aktine ve bunların doğum ve ölüm kayıtlarını tescile mezundurular.

Aile hakları ve ehliyet maddelerinde : Konsoloslar memleketlerinin diğer âkit arazisinde ikamet eden tebaası üzerinde vesayet ve kayyımlik tesis edebilecekleri gibi işbu vesayət ve kayyımlik idaresine de nezaret edebileceklerdir.

Vesayet ve kayyımlik tesisi, idaresi, nezareti, üzerinde vesayet ve kayyımlik tesisi lâzım gelecek şahsın mensup olduğu âkidin kanun ve nizamları ile tanzim olunacaktır. Âkitlerden birinin ülkesinde diğer âkit tebaalarından biri hakkında vesayet ve kayyımlik tesisi işbu taraf kanunlarının zarurî kılacağı ahval zuhurunda mahallî makamlar o mahalde veya en yakında bulunan konsolosluk memurunu bilâ teahhür keyfiyetten haberdar edecektir.

Konsolosluk memurları bu habere muttali olunca altı ay zarfında kendisini tayin eden âkidin kanununa tevfiikan vesayet ve kayyımlik tesis edecek ve intihap edeceği vasiyi veya kayyımlik mahallî makama bildirecektir. Hacir sebebi ile tesis edilecek bir vesayet ve kayyımlik mevzu bahis olursa müddet bir sene olacak ve işbu müddet zarfında mahallî mahkemelerin kararı icabında hacri refeden karar mahallî makama ibraz edilecektir. Bu müddet zarfında konsolosluk memurları bu ahkâmı icra etmezler veya kayyımlik veya vesayet tesis etmeyeceğini beyan eylerse mahallî makam , vesayet veya kayyımliği kendi kanunlarına tevfiikan tesise, idareye ve nezarete bizzat tevessül edebileceklerdir.

Mukavelenin işbu bahse ait bütün mevadında vatandaşlarımızın hukuku tamamen gözetilmiştir.

Tereke meselesinde: Âkitlerden birinin tebaasının vefatı ile tereke açıldığı zaman konsoloslar vatandaşlarına ait menkul emvale ait mesailde mahallî memurlarla teşriki mesai edecekler, terekeyi bizzat veya vekilleri sıfatı ile temsil edeceklerdir. Miras hakkı ve terekenin taksimi mütevaffanın millî kanunlarına tabi olacaktır.

Mütevaffanın gayri menkul mirasının taksimine teaallük eden meseleler gayri menkulün kâin buldukları memleket kanunlarına tabidir.

Seyrisefain işlerinde: Konsoloslar kendi memleketlerine ait gemilerin buldukları memleket limanında dühul ve huruçlarını temin ve teshil ve serbestçe limana girmek müsaadesini almış olan gemiye gidip dahilî işleri hakkında tahkikat icra ederler ve mürettebat arasındaki ihtilâfları hallederler.

Salâhiyetlar kara memurları, lüzum görüldüğü ahvalde, memleketleri limanında bulunan ticaret gemilerinde tahkikat, taharriyat, haciz, tahtı tevkife alma, kablelhüküm tevkif, şahitler istimar, bir hükmü icra mevkiine koymak veyahut diğer bir resmî tazyik muamelesinde bulunmak gibi muamelâtı doğrudan doğruya yapabileceklerdir.

Konsolosluk memurları millî bayraklarını taşıyan ticaret gemilerinde dahilî nizam ve asayişin muhafazası ile münhasiren mükellef bulunacaklardır. Gemi dahilindeki nizamsızlık umumî asayiş ihlâl edebilecek mahiyette olmadıkça veya bu nizamsızlığa memleket tabiiyetinde ahali veya gemi mürettebatından bulunmayan kişiler karışmadıkça mahallî memurlar konsolosluk memurlarına veya bunların bulunmadığı yerlerde kaptanlara, taraflarından vaki olacak talep üzerine muavenette bulunmakla iktifa edeceklerdir. Gemirlerden kaçan mürettebatı, memleket tebaasından olmadıkça, tevkif ve gemiye sevk ve iade ettirebileceklerdir.

Bu tevkif keyfiyetinin sureti tatbik ve icrası mukavelenamede münderiç ahkâm dairesinde vuku bulacaktır.

Muahedenin deniz kazaları ve tahlisiye hususatı gibi seyrisefain faslında sair ahkâmı da bu bapta devletler arasında cari usul ve kaidelere muvafıktır.

Muahedenameye lâhika olarak imza olunan nihâî protokolda Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetinin havaî seyrüsefer hususundaki 13 teşrinisani 1919 Paris beynelmilel iltihak ettiği veya havaî seyrü-

sefer hususunda bir kanun neşir ve ısdar eylediği takdirde iki âkit, muhalif ahkâm mevcut olmadıkça, bahrî meselelerde konsolosların vazife ve salâhiyetlerini, nota teatisi suretile havaî seyrüsefer hususuna da teşmil etmeği taahhüt eylemişlerdir.

Bu mukavelename üç sene muteber olacaktır.

Hükümetimiz, İtalya Krallığı ile akit ve mezkûr Devletle münasebat ve rabıtalarımızı kuvvetlendiren müteaddit mukavelelere ilâve eylediği bu mühim vesikayı da yüksek tetkikatınıza arz ve işbu mukavelenin Büyük Millet Meclisince kabul ve tasdikini istirham eder.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/750

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile İtalya Krallığı arasında 9 eylül 1929 tarihinde Romada imza edilen konsolosluk mukavelenamesi ile merbutu protokolun tasdikine ait olup encümenimize havale edilmiş bulunan kanun lâiyhası tetkik ve müzakere edildi.

Konsolosların gerek tayinlerine gerek müstefit olacakları muafiyet imtiyazat ve masuniyetlere ve gerek vazife ve salâhiyetlerine ait ahkâm dahukuku düvel kaidelerini ve mütekabiliyet şartını esas ittihaz eden bu mukavelename hututu umumiyesi itibarile emsalinin aynı olduğu görülerek encümenimizce de tasvip edilmiş ve kanun lâiyhasının berayi tasdik Heyeti Celileye takdimine karar verilmiştir.

Ha. En. Reisi	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza
Erzinean	Siirt	Edirne	Antalya	Bursa	Sıvas
Saffet Ziya	Mahmut	Zeki Mesut	S. Şevket	Münir	Necmeddin
Âza	Âza		Âza		
Samsun	Kocaeli		Mardin		
Nusrat Sadullah	İ. Süreyya		Yakup Kadri		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile İtalya Krallığı arasında 9 eylül 1929 tarihinde Romada imza edilmiş olan «konsolosluk mukavelename» si ve merbutu protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — İşbu kanunun icrasına Hariciye Vekili memurdur.

8/X/1930

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
İsmet	Yusuf Kemal	M. Abdülhalik	Ş. Kaya	Ş. Kaya	Ş. Saracoğlu
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.		
Esat	Zekâi	Mustafa Şeref	Dr. Refik		

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE İTALYA KIRALLIĞI ARASINDA MÜN'AKİT KONSOLOSLUK MUKAVELENAMESİ

Türkiye Reisi cumhuriyeti ve Haşmetlü İtalya Kırallığı Hazretleri iki memleket arasındaki konsolosluk münasebatını umumî hukuku düvel ve müteakabiliyet esaslarına müsteniden tesis etmek ve bu maksatla konsolosluk memurlarının karşılıklı kabülleri kaidelerini, müstefit oldukları müsaadat ve masuniyetleri ve bunların vazife ve salâhiyetlerini tayin etmek arzusu ile bir konsolosluk mukavelesini aktini kararlaştırmışlar ve murahhasları olarak:

Türkiye Reisi cumhuriyeti Hazretleri:

İtalya Kırallığı Hazretleri nezdinde Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi Suat Beyefendi;

Haşmetlü İtalya Kırallığı Hazretleri:

Hükümet Reisi, Başvekil ve Nazır, Hariciye Nazırı Müsyü Benito Mussolini Cenaplarını, tayin etmişlerdir.

İşbu murahhaslar salâhiyetnamelerini tetkik ederek usulüne muvafık görmüşler ve aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

Birinci bap

Konsolosluk memurları

Madde — 1

Yüksek Âkitlerden her biri kendi arazisinde kâin liman, şehir ve mahallere diğer âkidin baş konsoloslarını, konsoloslarını ve muavin konsoloslarını kabul etmeği teahhüt eyler. Bu memurlar meslekten veyahut fahrî olabilirler.

Yukarıda zikrolunan derecelerdeki fahrî memurlar Yüksek Âkitlerin tebaaları meyanından intihap olunacaklardır. Bu fahrî memurlar memuriyetlerini icra edecekleri memleket tabiiyetinde buldukları takdirde tayinlerinden evvel tebaası buldukları Hükümetin muvafakati, diplomasi tariki ile, istihsal edilecektir.

Yüksek Âkitlerden her biri ülkesinin bazı mahallerinde veya kısımlarında konsolosluklar tesisine müsaade etmemek hakkını muhafaza eder. Maahaza bu kayıt, diğer bileümle Devletlere de şamil olmadıkça âkitlerden birine tatbik edilemez.

Madde — 2

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar tayin beratlarını ibraz edecekler ve buldukları memlekette carî usul ve kaidelere göre müteakabilen tanınacak ve kabul edileceklerdir.

Her konsolosluğun memuriyeti havzası sahası, yukarıda mezkûr memurları tayin edecek olan âkit tarafından tesbit edilecek ve diğer âkide tebliğ olunacaktır. Evvelce tesbit edilmiş olan memuriyet havzalarında sonradan yapılacak tadilat için aynı muamele icra olunacaktır.

Hiç bir konsolosluğun memuriyeti havzası sahası ülkenin konsolosluk tesisine müsaade olunmayan mahallerini veya kısımlarını ihtiva edemeyecektir.

Madde — 3

Baş konsoloslar ve muavin konsoloslar buldukları memlekette cari teamül ve kaidelere göre tesbit edilen usuller dairesinde kabul edilip tanındıktan sonra memuriyetleri havzası dahilinde vazifelerini ifa edebileceklerdir.

Tayin beratlarının görülmesi üzerine mümkün olduğu kadar süratle Exquatur veya diğer kabul vesikası alacaklardır.

Hususî bir halde âkitlerden biri Exequatur veya bunların geri alınması lâzım geldiği mütalea-

sında bulunursa bunun, takdir hakkı, yalnız kendisine ait olan, sebeplerini diğer âkide tebliğ edecek ve ikinci sırta işbu tebliği; Exequatur veya sair kabul vesikasının geri alınmasından evvel ıera eyliyecektir.

Madde — 4

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar nezdinde buldukları Devletin tebaası olmadıkça memuriyetlerini ıera edecekleri memleket Hariciye Nazaretinden verilip sahibinin fotoğrafını ve imzasını mhtevi, resmî sıfatını mübeyyin olan ve kendisini mahallî makamlarına tavsiye eden hüviyet varakasını hamil olacaklardır.

Madde — 5

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsolosların manii zuhurunda veya gaybubetleri veya ölümleri halinde, maiyetlerinde bulunan memurlar, resmî sıfatları evvelce alâkadâr mahallî makamlarına bildirilmiş olmak şartile, mensup oldukları Devletçe tesbit edilmiş olan sıra dahilinde âmirlerinin vazifelerini vekâleten ifaya mezun olacaklardır.

Evvelce usulü dairesinde haberdar edilmiş olan mahallî makamlar bunlara muzaheret ve muavenette bulunacak ve kendilerinin vekâleten vazife ifa ettikleri müddetçe bu mukavelename mucibince vekâlet eyledikleri memura bahşedilmiş olan muafiyetler, imtiyazlar, masuniyetler, hürmetler ve müsaadelerden istifade etmelerini temin eyliyeceklerdir.

Muvazzaf veya fahrî bir baş konsolos, konsolos ve muavin konsolosun yerine vekâlet için muayyen bir memur mevcut olmaksızın ölümü halinde mahallî makamlar bir dost Devletin konsolos memurunun ve müteveffayı tayin eden âkit tebaasından iki kişinin müvacehesinde evraka derhal mühür vazma tevessül eyliyeceklerdir.

Mezkûr makamlar derakap müteveffanın mensup bulunduğu Devletin Büyük Elçiliğini Hariciye Vekâleti vasıtasile haberdar edecekler ve bu hususta tanzim eyliyecekleri zabıt varakasının bir nüshasını göndereceklerdir.

Mühürlerin fekki mahallî makamlar huzurunda konsolosun halefi veya konsoloshanenin mensup olduğu Devlet tarafından mansup her hangi bir diploması veya konsolosluk memuru tarafından yapılacaktır.

İkinci bap

Konsolosluk memurlarına ait müsaadat ve masuniyetler

Madde — 6

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar daire veya kançlaryalarının bulunduğu binaya kendilerini tayin eden âkidin armasını, konsolosluğun resmî sıfatını gösteren bir levha ile birlikte vazedebileceklerdir. Bunlar mezkûr bina üzerine kendi memleketlerinin umumî merasim günlerinde ve mutat diğer hallerde millî bayrağı çekebileceklerdir, bu haricî alâmetlerin hiç bir vakit meloe hakkı teşkil eder mahiyette tefsir edilemeyeceği mukarrerdedir, bu alâmetler konsoloshane binasını ıraeye hizmet edeceklerdir.

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar resmî vazifelerini ifa eyledikleri biloümle hallerde hususile kendilerini tayin eden hükümeti temsil eyledikleri zaman resmî mevkilerinin ıera ettirdiği hürmetlere mazhar olacaklardır.

Madde — 7

Konsoloshanenin resmî hizmetleri için kullanılan odaların kâffesi ve konsoloshane evrakının vaz'ma

bilhassa ayrılan mahal taarruzdan masundur. Bu odalar ve mezkûr mahal konsolosluk memurunun şahsî ikametine tahsis edilmiş olan odalardan tamamile ayrı olacak ve başka suretle istimal edilmeyecektir. Bunlar, hiç bir veçhile melce olarak kullanılmıyacaktır. Mahallî makamlar hiç bir vesile ile bu evrakı teşkil eden kâğıtları muayene ve müsadere edemezler. Bu kâğıtlar konsolosun şahsî evrakından ve fahrî konsolosun icra edebileceği ticaret ve sanayie ait defterler ve kâğıtlardan tamamile ayrı bulunacaklardır.

Madde — 8

Meslek memuru olan baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar ile meslek memuru olan kaçırlarlar, kâtipler, kâtip - tercümanlar diğer âkidin ülkesinde her türlü istival, şahsî mükellefiyet ve askerî ibate gibi bilcümle mükellefiyetlerden muaf olacaklardır. Bu muafiyet salifüzzikir konsolos memurlarının buldukları memlekette mutasarrıf oldukları gayri menkul emvale, işbu binalar konsolosluk hizmetine tahsis edilmedikçe veya mezkûr memurlar tarafından ikametgâh olarak kullanılmadıkça, şamil olmayacaktır.

Bundan maada işbu memurlar, gayri menkul emvale tasarruf hasebile matruh olmadıkça veya memurların ikamet ettikleri memlekette kullanılmış bir sermayenin faizleri üzerine mevzu bulunmadıkça, Devlet tarafından veya memleket hukuku âmmesine nazaran teessüs etmiş diğer bir heyet tarafından tarhedilmiş bilcümle bilâ vasıta vergilerden menkul emval, ziynet vergilerinden, aynı veya şahsî vergilerden muaf olacaklardır.

Fahrî konsolosluk memurları, buldukları memleket tebaasından olsalar bile, yalnız kaçırlara kalemlerine ve evrakına tahsis edilmiş mahaller için istivalden ve askerî ibateden muaf olacaklardır.

Madde — 9

Meslekten baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar ile bilcümle konsolosluk memurları memuriyetlerine ilk defa muvasalatlerinde veya anı takip eden üç ay zarfında kendilerine ve aileleri efradına ait menkul emval, melbusat, eşya ve üsası beytiyeyi muayene ettirilmek şartile resim vermeksizin ithal etmeğe mezundurlar. Bu muafiyet istihlâk eşyasına tatbik olunmaz.

Bu üç aylık müddet zarfında konsolosluk memurunun tabi olduğu diplomatik makam tarafından verilecek sebebe müstenit malûmat üzerine ve başka bir merasim ve muameleye lüzum kalmaksızın mezkûr üç aylık müddet, menkul emvalini ve şahsî eşyasını tabii şerait dairesinde getirmesi için konsolosluk memuruna hakikaten muktazi zaman nisbetine temdit olunacaktır. Maahaza bu temdit üç aylık yeni bir müddeti tecavüz edemiyecektir.

Bundan maada, iki yüksek âkit taraftan her biri baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsolosların adreslerine gönderilen bayrak, üniforma, arma, kayıt defterleri, başlıklı kâğıtlar, koçanlı defterler, pasaportlar, şehadetnameler, pullar, umumî vesaik, kasa ve yazı makineleri de dahil olduğu halde diğer bilcümle yazıhane kırtasiye levazımının bilâ resim imrarına müsaade etmeği taahhüt eyerler.

Madde — 10

Konsolosluk memurlarının ikametine tahsis edilmiş olup ta iki yüksek âkitten birinin malı bulunan binalar veya mahaller Devlet tarafından veya memleket hukuku âmmesine nazaran teessüs etmiş diğer bir heyet tarafından mevzu ve işbu gayri menkul emval veya onların varidatı üzerine matruh vergilerden muaftır.

Madde — 11

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar memuriyetlerinden mütevellit efalden dolayı buldukları memleket mahkemeleri tarafından muhakeme olunamazlar.

İşbu mukavelenamede münderiç imtiyaz ve muafiyetler müstesna olmak üzere konsolosluk reisleri ve diğer konsolosluk memurları gerek hukuk gerek ceza davalarında mahallî tebaa ile aynı şerait dairesinde, buldukları memleket mahkemelerinin hakkı kazasına tabi olacaktır.

Madde — 12

Hukuk ve ticaret davalarından, meslekten olan başkonsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar ve kağçılar gerek icraî gerek ihtiyatî tedbir olmak üzere hapis ile tazyik olunmayacaklardır.

Yukarıda zikrolunan memurlar mahallî kanunlar mucibince asgarî üç sene hapis cezasını istilzam eden bir cürüm mevzubahs olmadıkça kablelhüküm hapis veya tevkif edilemeyeceklerdir.

Şayet bunlardan biri tevkif veya diğer suretle takip olunmuş ise memleketin elçiliğine diğer âkit Hükûmet tarafından derhal malûmat verilecektir.

Madde — 13

Konsolosluk memurları, adliye makamlarının daveti üzerine şahit sıfatile mahkemelerde isticvap olunacaklardır.

Meslekten olan konsolosluk reisleri vazifeleri icabatından mütevellit bir manileri zuhurunda adliye makamı tarafından tesbit edilen müddet zarfında konsolosluk binasında şahadet edebileceklerdir. Bu takdirde isticvap mahallî kanunları ile derpiş edilen şekillere göre vuku bulacak ve mazbatası da bu şekillere göre tanzim edilecektir.

Konsolosluk memurları vazifelerinin icrasına taâllük eden bilcümle ef'al hakkında şahadetten imtina edebileceklerdir.

Madde — 14

Bundan maada yüksek âkitlerden her birinin konsolosluk memurları, diğer âkit arazisinde, mütekabiliyet şartile, aynı mahiyette, aynı mevkii işgal eden üçüncü bir devlet konsolos memurlarının malik oldukları müsaadat ve masuniyetlerin aynından işbu üçüncü devlet memurları müstefit oldukları müddetçe istifade ederler.

Yüksek âkitlerden hiç birinin kendi konsolosluk memurları lehine diğer âkit konsolosluk memurlarına kendiliğinden bahşedilmiş olan müsaadat veya masuniyetlerden başka veya daha vasi müsaadat ve masuniyetler talebi için üçüncü bir devlet ile aktolunan bir mukaveleden mütehassıl istifadeyi ileri süremeyeceği aralarında takarrür etmiştir.

Madde — 15

Baş konsoloslukları, konsoloslukları ve muavin konsoloslukları vekâleten idare eden memurlar, umuru vekâleten idare ettikleri müddet zarfında, makam sahibi hakkında tanınan bilcümle müsaadat ve masuniyetlerden istifade edeceklerdir.

Üçüncü bap

Konsolosların vazifeleri

Madde — 16

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar temsil eyledikleri memleket tebaasının menafi ve hukukunu muhafaza ve bahusus işbu tebaanın ticaretini ve seyrisefain işlerini himaye ve teşvik etmeğe mezundurlar.

Mumaileyhim memuriyetlerinin icrası esnasında memuriyetleri havzası dahilindeki idarî makamlara müracaat ve iki âkit arasında meri muahedeleri ve mukavelenameleri veya hukuku düve-

lin umumî esaslarını muhil her husustan dolayı işbu makamlar nezdinde müddeiyatta bulunabilirler.

Madde — 17

Baş konsoloslar, konsoloslar, muavin konsoloslar ve kağçılarlar memleketleri kanun ve nizam-larile mezun oldukları derecede atideki hakları haiz olacaklardır.

1 - Kendilerini tayin eden âkit tebaasından olan tüccar veya sair efrat, kaptanlar, gemi mürettebatı veya bu gemilerin yolcuları tarafından vaki olabilecek beyanatı gerek daire, kağçılara veya ikametgâhlarında gerek alâkadarların ikametgâhında veya memleketlerinin ticaret gemilerinde istimal etmek,

2 - Memleketleri tebaasının vaziyetlerine müteallik ahkâmı tanzim, tevsik veya tasdik etmek,

3 - Münhasıran, kendilerini tayin eden âkidin ülkesinde kâin emvale ve görülecek ve yapılacak işlere ait olmak şartile bileümle akitleri ve mukaveleleri, bunların sadır olduğu şahısların veya bunları aktedenlerin, tabiiyeti ne olursa olsun, tanzim, tevsik veya tasdik etmek,

4 - Gemilerin satılması, deniz ödücü, terhin, taife kaydına müteallik mukaveleleri ve kezalik seyrüsefer icrasına muktazi diğer bileümle mukaveleleri tanzim ve tescil etmek,

5 - Kendilerini tayin eden devletin talimatına tevfikân pasaport ve diğer bütün resmî vesaike ita etmek ve vize vermek,

6 - Temsil eyledikleri devletin tabiiyetindeki kura efradının askerî hizmet ve sıhhi muayenelerine ait bileümle muâmelâtı ifa etmek,

7 - Kendi memleketleri makamlarından veya memurlarından sadır olan her nevi evrak ve vesaike tercüme etmek ve tercümelerini tasdik eylemek,

8 - Mensup oldukları devlet kanunlarına göre ve bilhassa içtimaî basiret kanunlarının tatbiki ile tarik bedelini ve istihkak sahiplerine tahsis olunan irat ve tazminat bedelini ahzetmek,

Konsolosluk memurlarına tanınan yukarıda mezkûr hakkın buldukları memleket için hiç bir taahhüdü tazammun edemeyeceği mukarrerdir.

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar tarafından tanzim, tevsik veya tasdik edilen ve bunların mühürlerle tahtim, olunan âkitler ve mukavelelerin kâffesi kezalik bunların yine işbu konsolos memurları tarafından mühürlenerek aslına mutabık oldukları tasdik olunan suretleri, hulâsaları veya tercümeleri, bu memurların buldukları memlekette işbu memleketin resmî memuru tarafından tanzim, sıhhati veya aslına mutabakatı tevsik veya tasdik edilmiş gibi resmî mahiyeti ve aynı kıymeti kuvvei müsbitiye haiz olacaklardır. Yukarıda zikri geçen kıymet ve kuvvei müsbitiye yalnız şekle ait olup âkidin veya mukavenamenin esasına ve icra kuvvetine şamil olmaz. Maahaza işbu akitler veya diğer bütün vesikalar bu memlekette icra olunacak işleri istihdaf ettiklerine göre memleket kanunu ile talep edilen damga resimlerine ve diğer vergilere, kezalik işbu memlekette bu hususa müteallik bileümle eşkâl ve merasime tabi olacaklardır.

Âkitlerin konsoloshanelerinden birinin kağçılıyasından tescil edilmiş olan bir resmî varakanın mevsukiyeti ve musaddak sureti hakkında ve yukarıda bahsi geçen suretlerin, hulâsaların veya tercü-melerin mevsukiyeti ve sıhhati hakkında bir şüphe hasıl olduğu takdirde bunların asıllarile mukabelesini talep edecek olan alâkadarın bu talebî reddedilecek ve mumaileyh lüzum görürse işbu mukabelede hazır bulunabilecektir.

Madde — 18

Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar ile diplomasi mümessilleri memleketleri kanun ve nizamları ile mezun iseler tebaalarının evlenme işlerini yapabileceklerdir.

Müstakbel karı kocadan biri diğer âkit tebaasından bulunduğu takdirdeki evlenmelerde işbu ahkâm tatbik olunmaz.

Yukarıda bahsedilen konsolosluk memurları ve diplomasi mümessilleri zikri geçen evlenmeleri buldukları memleket makamlarına mümkün olduğu kadar sür'atle bildireceklerdir.

Madde — 19

Başkonsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar ile diplomasi mümessilleri memleketlerinin kanun ve nizamlaire tayin edilen şekiller dairesinde tebaalarının doğum ilmühaberlerini ve ölüm iltühaberlerini tanzim hakkını haizdirler.

Konsolosluk memurları, kezalik mahallî makamlar, işbu konsolosluk memurlarının tabiiyetine mensup şahısların doğum ve ölüm vak'alarını azamî bir aylık müddet zarfında mütekabilen yekdiğerine tebliğ edeceklerdir.

Birinci fasıl

Vesayet ve kayyımlik

Madde — 20

Âkitlerden her birinin başkonsolosları, konsolosları ve muavin konsolosları aile hakları ve ehliyet maddelerinde memleketlerinin diğerk âkit arazisinde ikamet eden tebaası üzerinde vesayet ve kayyımlik tesis edebilecekleri gibi işbu vesayet ve kayyımlikların idaresine de nezaret eyleyebileceklerdir. Bunlar, işbu vazifelerinin icrasında aşağıdaki ahkâma tabi olacaklardır.

I. - Vesayet ve kayyımlik tesisi, idaresi ve nezareti, üzerinde vesayet ve kayyımlik tesisi lâzım gelecek şahsın mensup olduğu âkidin kanun ve nizamlaire tanzim olunacaktır.

II. - Âkitlerden birinin ülkesinde diğerk âkit tebaalarından biri hakkında vesayet veya kayyımlik tesisini işbu taraf kanunlarının zarurî kılacağı ahval zuhura geldiği takdirde mahallî makamlar o mahalde veya en yakında bulunan konsolosluk memurunu bilâ teahhur keyfiyetten haberdar edecektir.

III. - Konsolosluk memuru ikinci bentte bahsedilen ihbara muttali olduğu günden itibaren altı ay zarfında kendisini tayin eden âkidin kanununa tevfikân vesayet ve kayyımlik tesis edecek ve intihap ettiğeri vasiyi veya kayyımı mahallî makama bildirecektir. Hacir sebeble tesis edilecek bir vesayet veya kayyımlik mevzubahs olursa, müddet bir sene olacak ve işbu müddet zarfında mahallî mahkemelerinin kararı - icabında hacri refeden karar - mahallî makama ibraz edilecektir.

Konsolosluk memuru birinci bent ahkâmına o bentte mezkûr müddetler zarfında ittiba etmemiş ise veya vesayet veya kayyımlik tesis etmiyeceğini beyan eylerse mahallî makam vesayet veya kayyımlik kendi kanunlarına tevfikân tesise, idareye ve nezarete bizzat tevessül edebilecektir.

2 inci bentte mezkûr ahvalde mahallî makam tarafından ittihaz olunan tedbirler konsolosluk memuru birinci bent ahkâmına riayet eder etmez reffolunacaktır.

IV. - Konsolosluk memuru tarafından tesis olunan vesayet ve kayyımlik, küçük veya ehliyetsizin şahsına, menkul ve gayri menkul mallarının umumuna bihakkm şamdır.

Şurası mukarrerdir ki küçük veya ehliyetsizin gayri menkul mallarının idaresi ve ahare ferâğ hususunda evvelki bentlere nazaran tayin edilen vasi veya kayyım işbu malların kâin bulunduğu memleket kanunlarına tabi olacaktır.

V. - Vesayet veya kayyımlik tesisi için muktazi müddet zarfında konsolosluk memuru, küçük veya ehliyetsizin şahsına ve mallarının umumuna müteallik vasi veya kayyım vazifelerini muvakkat surette bizzat ifa edebilecektir.

VI. - Konsolosluk memuru salâhiyeti dairesinde vesayet veya kayyımlik tesis ettiğeri takdirde bulunduğu ülke kanunlarınca tayin olunan neşrû ilân muamelesinin istikmaline tevessül edecektir.

İkinci fasıl

Miras

Madde — 21

Yüksek âkitlerden birinin diğer âkit ülkesinde bulunan tebaalarına ait menkul emval terekeleri hususunda müteveffanın memleketi baş konsolosları, konsolosları ve muavin konsolosları aşağıdaki vazifeleri haiz olacaklardır:

1 - Yüksek Âkitlerden birinin tebaasının diğer âkit ülkesinde vefatı vukuunda mahallî makamlar oradaki konsolosluk memuruna veya en yakın konsolosluk memuruna keyfiyeti ihbar edeceklerdir.

Konsolosluk memurları da daha evvel haberdar oldukları takdirde mahallî makamlara aynı surette ihbar edeceklerdir.

Mahallî makamlar konsolosluk memurlarına yukarıki bentte münderiç ihbarda bulunmakla beraber ölüm ilmühaberi gönderecek ve mirasçılar, onların ikametgâhlarına ve vasiyet ahkâmının mevcudiyetine dair her ne malûmatları varsa bildireceklerdir.

II - Müteveffanın memleketi baş konsolosları, konsolosları ve muavin konsolosları müteveffa ne vasiyette bulunmuş ve ne de vasiyeti tenfiz memurları tayin eylememiş olduğu ve gerek nesepi sahih, gayri sahih veya vasiyetname ile mansup hak sahipleri küçük, ehliyesiz veya gaip bulunduğu veya mirasa hakkı olanlar arasında bir ihtilâf zuhur ettiği veya tayin edilmiş olan vasiyeti tenfiz memurları mirasın açıldığı mahalde bulunmadıkları takdirde, keyfiyetten zamanında mahallî salâhiyettar makamları haberdar ettikten sonra gerek şahsen gerek bir vekil vasıtasile, memleketlerinin kanun ve nizamlarına tevfiikan gerek resen gerek alâkadarların talebi üzerine terekeye mühür vazına salâhiyettar olacaklardır.

Mahallî makamlar mühür vazında hazır bulunmak, kendi mühürlerini de basmak hakkını haizdirler; bunlar kanunen muayyen olan zamanda hazır bulunmamış oldukları takdirde kendi mühürlerini konsolosluk memurlarının mühürleriyle çaprazlama bir vaziyette basacaklardır.

Konsolosluk memurlarile mahallî makamlar tarafından konulan mühürler mahallî makamların iştiraki olmaksızın fekkedilmeyecektir. İşbu mahallî makamlar konsolosluk memurları tarafından lââkal 48 saat evvel kendilerine vaki olan davete icabet etmemiş oldukları takdirde konsolosluk memuru mühürün fekkine bizzat tevessül edebilecektir. Bادهu bu memur, davete icabet ederse, mahallî makamlar huzurunda terekenin bir defterini tanzim edecektir. Mahallî makamlar, huzurlarında tanzim edilmiş olan zabıt varakasını husus için her hangi bir masraf veya resim talep eylemeksizin konsolosluk memurle birlikte imza edeceklerdir. Mahallî memurlar davete icabet etmemişlerse, konsolosluk memuru tutulan defterin aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir suretini işbu defterin tanziminin hitamından itibaren sekiz gün müddet zarfında kendilerine tevdi edecektir.

III — Terekenin alacaklıları veya tereke üzerinde veraset veya vasiyet eihetinden müddeiyatı olan tebaa varsa bunlar, konsolosluk memuruna keyfiyeti ihbar ve ikinci bent ahkâmına tevfiikan mühür vazına tevessül olunmasını talep edebileceklerdir.

Bu talep mahallî hukuk muhakemeleri usulü kanununda ilâmların tebliği için tayin edilen uzaklık müddetleri icabı takdirinde ilâve edilmek üzere azamî 12 saat zarfında intaç edilmediği takdirde mahallî makamlar, memleket kanunlarına tevfiikan terekeye mühür vazına salâhiyettar olacaklardır. Konsolosluk memuru kendi mühürlerini mahallî makamlarının mühürleriyle çaprazlama vazedeceklerdir. Mahallî makamlar veya konsolosluk memuru mühür fekkinin veya defter tanziminin müştereken icrasını talep ve zabıt varakasının müştereken imzasını talep edebileceklerdir. Konsolosluk memuru, veya mahallî makamlar, mahallî hukuk muhakemeleri usulü kanununda ilâmların tebliği için tayin edilen uzaklık müddetleri icabı takdirinde ilâve edilmek üzere azamî 48 saat evvel vaki olacak bir davet üzerine ispatı vücut etmiyecek olurlarsa; en evvel gelen memur veya makam mühür fekkine ve defterin tutulmasına tevessül edebilecektir. Defterin aslına mutabakatı musaddak bir sureti halin icabına göre konsolosluk memuruna veya mahallî makamına verilecektir.

IV - Konsolosluk memuru; lüzumu halinde, mirasın açılması ve alakadarların celbi için memleketin kanunlarına veya mahallî teamüllere tevfi kanunları ile ilânatta bulunacak ve bu ilânatı mahallî makama tebliğ edecektir. Mahallî makam da mümasil ilânatta bulunabilecektir.

V - Konsolosluk memuru ikinci ve üçüncü bentlerde muharrer ahvalde terekenin mürekkep bulunduğu kâffei mevad ve bu meyanda müteveffanın efrat, bankalar, sigorta şirketleri, resmî sandıklar ilâh. veya mahallî makamlar yedinde bulunabilecek evrakı ve bilhassa mevcut vasiyetnamesini, bunların iade ve tesellümünü müteveffanın talep edebileceği şartlar dahilinde tesellüm hakkını haiz olacaktır. Tereke emvalinin kâffesi veya bir kısmı haciz ve sökestreye tabi bulunursa haciz veya sökstre reffedilmedikçe konsolosluk memuru mezkûr emvale vaziyet edemeyecektir.

Mühür vaz'ı, defter tanzimi ve tasfiye esnasında tereke emvali üzerinde bir haciz veya sökestre vaziedilmişse ana müteallik kararname haciz veya vaziyet edilmiş emvalin mevdû bulunduğu konsolosluk memuruna tebliğ edilecektir ve bu memur haciz veya sekestre edilen emvalin vaziyetini olacaktır.

Konsolosluk memuru terekenin harap olmağa müsait veya muhafazası müşkül ve masraflı olacak bileümle menkul mevaddını, memurun bulunduğu memleket kanunları ve teamülleri ile muayyen eşkâl ve merasime riayet ederek müzayede suretile satılabilecektir.

VI - Deftere geçmiş eşyayı, satış vaki olduğu takdirde mefruşat satış bedelini, tahsil edilmiş alacaklar yekûnunu, mirasın açıldığı hakkındaki son ilânı takip eden üç ay zarfında veya böyle bir ilân mevcut olmadığı takdirde vefatı takip eden dört ay zarfında konsolosluk memuru bulunduğu memleketin kanunlarına tabi vedia suretinde muhafaza edecektir.

Konsolosluk memuru, bu müddet esnasında, alacakları, varidatı, esham ve tahvilâtın temettü hisseleri, düyunu umumiye hisse senetlerinin faizlerini ve terekeye ait diğer mebalîğ ve varidatı sulhan veya mahakime müracaat suretile tahsil edecek ve borçlara ihticaca salih makbuz verecektir.

Maahaza konsolosluk memuru mahkeme masraflarını, konsolosluk resim ve harçlarını veya mahallî makamların resim ve harçlarını, müteveffanın tedfin masrafını, son hastalığı masrafını, müteveffanın ailesi efradının infak ve iâşesi için muhtemel masrafları ile hizmetçi ücretlerini ve icar bedelini ödemek için lâzım gelen mebalîği tereke mevcudundan derhal ifraz edecektir.

VII - Altıncı bendin birinci fıkrasındaki kaydi ihtirazî ile mukayyet olmak üzere konsolosluk memuru terekenin muhafazası maksadile alâkadarların menfaati dairesinde lüzumlu at ve telâki eylediği bütün tedbirleri alacaktır.

Konsolosluk memuru terekeyi bizzat veya kendi namına hareket etmek üzere tayin edeceği bir veya müteaddit vekil tarafından idare edebilecektir. Mirasçılara hüviyetlerini ispat edecek vesikaları vermeğe salâhiyettar olacaktır.

VIII - Altıncı bendin birinci fıkrasında tesbit edilmiş olan müddetin cereyanı esnasında her hangi bir Devlet tebaası tarafından tereke aleyhinde tehdüd edebilecek müddeiyata karşı itirazat serdedilirse, veraset veya vasiyet hüccet ve senedine müstenit olmadıkça işbu müddeiyat hakkında karar itası memleket mahkemelerine ait olacaktır.

Şayet tereke bedeli borçları ödemeğe kifayet etmesze, memleket kavanini müsaade ettiği takdirde alacaklılar, mahallî salâhiyettar adliye makamlarına müracaatla iflâs kararı talep edebileceklerdir. Konsolosluk memuru, iflâsta bizzat veya vekilleri vasıtasile vatandaşlarının menafiini temsil ile mükellef bulduklarından iflâs ilânını müteakip bütün miras, iflâs Jüj komiserine ve sendiklere teslim edilecektir.

IX — Altıncı bendin birinci fıkrasında tesbit edilmiş müddetin inkizasından tereke aleyhine hiç bir iddia mevcut değil ise, konsolosluk memuru memlekette mer'î tarifelere nazaran tereke zimmetindeki bileümel resimelri, masrafları ve hesapları tediye ve tesviye eyledikten sonra terekeye tamamen vaziyet edecek, onu tasfiye edecek ve Hükümetinden maada hiç kimseye hesap itası mecburiyetinde olmaksızın alâkadarlara teslim eyliyecektir.

X — Âkitlerden birinin tebaasından diğer Âkit ülkesinde bulunan terekelerinin açılması, idaresi ve tasfiyesi hususlarında mütevellit bütün mesailde baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar veya bunların vekilleri temsil etmeğe resmen mezun olacaklar ve vekâletleri sıfatını hususî bir vekâletname ile ispata mecbur tutulmaksızın resmen, terekenin mesaili tanınacaklardır.

Konsolosluk memuru bizzat veya vekilleri vasıtasile salâhiyettar mahallî makamlar huzurunda ispatı vücuda ve verasete ait bilcümle hususatta mirasçılarının müşterek menfaatlerini müdafaya ve terekeye karşı irat olunacak suallere cevap vermek salâhiyetini haiz olacaktır.

Bununla beraber, vasiyeti icraya memur olanların veya mirasçılarının tereke hakkındaki mütaleata itirazlarını bihakkın sert ve dermeyan edebilmeleri için konsolosluk memuru veraset hakkında kendisine vâki bütün metalibattan vasiyeti infaza memur olmaları muhtemel ehası veya yukarıda zikri geçen mirasçılardan hazır bulunanları veya bunların vekillerini biran evvel haberdar edecektir.

Konsolosluk memuru terekenin mümessili addolunduğundan terekeye müteallik her gûna işten dolayı mahallî makamlar huzurunda şahsen da-vaya dahil edilemez.

XI - Miras hakkı ve menkul terekenin taksimi müteveffanın millî kanununa tabi olacaktır. Terekenin miras veya vasiyet hüccet ve senedine istinat ve işbu mirasa veya onun taksimine taallük eden bütün mesail müteveffanın mensup olduğu Devlet arazisindeki mehakim veya sair salâhiyettar makamlar tarafından müteveffanın millî kanunlarına tevfikân rüyet edilecektir. Bu kararlar diğer memlekette tanınacaktır.

XII - Âkitlerden birinin tebaasından birinin diğer âkit ülkesi üzerinde, birinci maddenin üçüncü fıkrasına tevfikân diğer âkidin bir konsoloshane tesis etmesine müsaade olunmayan bir mahalde veya ülkesinden bir kısmında, vefatı vukuunda memuriyeti havzası en yakın olan konsolosa her türlü kolaylık gösterilecek ve kendisine bu hususta lâzım gelen muamelelerin itmamı için kısa bir mühlet verilecektir.

Maamafih, ikinci fıkrada zikri geçen ahvalde, konsolosluk memurunun vüruduna kadar, salâhiyettar mahallî makamlar tereke emvaline mühür vaz ve mezkûr emvalin memleket kanunlarına tevfikân bir müfredat defterini tanzim edeceklerdir. Defterin musaddak bir nüshası, ölüm ilmühaberi ve müteveffanın tabiiyetini isbat eden bütün evrak konsolosluk memuruna teslim edilecektir.

XIII - Konsolosun gaybubetinde gerek III üncü bent mucibince ve gerek XII inci bent mucibince mahallî makam terekenin defterini tanzim etmiş ise, işbu tereke hakkında memleket kanunlarıyla mehzum bilcümle tedbirleri ittihaz edecek ve menkul metrukâtı VI mcer bentte tesbit edilen müddet zarfında mezkûr kanunlara tabi emanet suretinde muhafaza edecek ve bu müddetin inkızasında terekeyi alâkadarlara teslim eylemek üzere konsolosluk memuruna veya vekiline gönderecektir .

Konsolosluk memuru, beşinci bent ahkâmına tevfikân terekenin teslimini talep eder etmez veya terekeye taallük eden muktazi tedbirleri ittihaz etmek için terekenin bulunduğu mahalde şahsen veya vekili isbatı vücut eyler eylemez, bu hususta müdahale eylemiş olan mahallî makam, VI mcerden XII inciye kadar bentler ahkâmına göre hareket edecektir.

XIV - Âkitlerden birinin tebaasından olup ya gemide olsun, karada olsun diğerinin ülkesinde veyahut kara suları haricinde seyrüsefer eden bir gemi üzerinde vefat eden gemi mürettebatından, yolcularından yahut diğer seyahatlardan bir şahsın terekesi halinde tereke mühürlemek defterini tanzim etmek ve terekenin muhafaza ve tasfiyesi zmnında muktazi sair resmî bütün muameleleri ifaya müteveffanın mensup olduğu memleketin baş konsoloslar, konsolosları ve muavin konsolosları münhasiren salâhiyettar olacaktır.

XV - II - den XIV - üncüye kadar bentler ahkâmı, gayri menkul miraslara tatbik olunmaz. Tereke defterinin musaddak bir nüshası, oradaki veyahut en yakın konsolosluk memurlarına teslim edilecek veya gönderilecektir.

Tereke hüccet ve senedine vasiyet hüccet ve senedine istinat eden ve gayri menkul mirastaki hukuka veya işbu mirasın taksimine taallük eden meseleler, gayri menkullerin kâin bulunduğu memleket kanunlarına tabi olacaklardır.

Gayri menkul tereke hakkındaki her türlü talepleri veya itirazları tetkik ve rüyet etmek münhasiren o memleketin mahkemelerine veya diğer salâhiyettar makamlarına ait olacaktır. Bu mahkemeler, kendi tebaalarının gayri menkul mirasları hakkında memleket kanun ve nizamlarına nazaran ittihaz edecekleri muhafaza tedbirlerinin aynını, müteveffanın gayri menkul malları hakkında da

ittihaz etmek mecburiyetindedirler.

Terekeye dahil gayri menkullerin idaresi, münhasıran Konsolosluk memurları veya vekillerine ait olacak ve bunlar işbu gayri menkullerin bulunduğu memleket kanunlarına göre hareket edeceklerdir.

XVI - İşbu madde ahkâmı âkitlerden birinin ülkesinde bulunan ve diğer tarafın ülke haricinde vefat eden tebaasından birinin mirasına ait menkul ve gayri menkul emvali hakkında kıyas yolile tathik olunacaktır.

Üçüncü fasıl

Seyrisefain

Madde — 22

Seyrisefain hususunda iki taraf konsolosluk memurlarının vazifeleri atideki hükümlere tabi olacaktır:

1 - Buldukları liman nizamlarına tevfiği hareket başkonsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar millî sancaklarını taşıyan gemilerin dühulünü, sevkini teshil edebilecekler ve konsolosluk memuriyeti havzası dahilinde buldukları müddetçe kendilerine müzaheret eyliyebileceklerdir.

Bu bapta, işbu gemiler serbest pratika ile kabul olununca bunlara bizzat girebilecekler veya vekil gönderebilecekler, kaptanları, mürettebatı isticvap edebilecekler ve yolculardan malûmat alabilecekler, gemi evrakını muayene edebilecekler, manifestolar tanzim eyliyebilecekler, mürettebatın ve yolcuların seyahat, mahalli azimât, seyrisefer esnasında vuku bulan hadiseler hakkındaki beyanatını ve diğer her türlü beyanatını 17 inci maddeye tevfiğin dinliyebilecekler, itimatlarını haiz olan ehlihibre marifetile, avarya halinde her türlü zararların tesbitile yahut felâket halinde kendi millî kanunlarla derpiş edilen her türlü tahkikata tevessül edebileceklerdir.

Salâhiyettar kara memurları, icabında diğer âkidin ticaret gemilerinde tahkikat, taharriyat, haciz, tahtı tevkifa alma, kablelhüküm tevkif, şahitler istimar, bir hükmü icra mevkiine koymak ve yahut diğer bir resmî tazyik muamelesinde bulunmak gibi muamelâtı doğrudan doğruya memleketleri limanlarında yapabileceklerdir.

II - Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar millî bayraklarını taşıyan ticaret gemilerinde dahilî nizam ve asayişin muhafazasına münhasıran mükellef olacaklardır.

Tabi oldukları devletin kanunlarına göre olbaptaki sıfat ve salâhiyetleri haiz oldukça geminin kaptan, zabitan ve diğer mürettebatı arasında her nevi ihtilâflar ve bilhassa ücrete ve müttekabil taahhüdâtın ifasına müteallik ihtilâflar, yukarda bahsedilen konsolosluk memurları tarafından halledünacaktır.

mahallî memurlar, ancak gemilerde zuhur etmiş olan nizamsızlık, karada veya limandaki sükûnet ve nizamı âmmeyi ihlâl edebilecek mahiyette olur veyahut bu gibi nizamsızlıklara o memleketin tabiiyetini haiz olan veyahut gemi mürettebatından olmıyan kimseler de karışmış bulunursa müdahale edebileceklerdir. Gemilerde zuhur edebilecek diğer her türlü nizamsızlıklarda, mahallî memurlar, konsolosluk memurlarına veya konsolosun ademi mevcudiyeti takdirinde kaptanlara, bunlar tarafından talep vukuunda, muavenette bulunmakla iktifa edeceklerdir. Mahallî memurlar, bilhassa taife defterinde mukayyet her şahsı gemiye sevk edebilecekler ve bu son halde memleket tebaasından biri mevzubahs olmadıkça onu tevkif edebileceklerdir. Tevkif keyfiyeti mahallî memurlara hitap edilmiş tahriri talep üzerine icra ve bu talebe taife defterinin aşına mutabık bir sureti leffedilecek ve tevkif iki ay müddetle devam eyliyecektir. Gemi limanda daha uzun müddet kalırsa mevkufların geminin hareketine kadar sefineye sevk olunacaktır.

Derdest ve tevkif masrafları konsolosluk memurunun tabi olduğu Devlet uhdesine müretteptir.

III - Baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar, gemicilerden ve her ne sıfatla olursa olsun millî sancaklarını taşıyan gemilerin mürettebatı meyanına dahil eşhastan firar edenleri

tevkif ve gemiye sevk ve iade ettirebileceklerdir. Mumaileyhim bu hususta salâhiyettar mahallî makamlara tahriren müracaat edecekler ve haklarında talep vaki olan eşhasın filhakika mürettebat meyanma dahil olduğunu gemi sicillâtını veya taife defterini göstermek veya işbu vesikalarm sahih ve mevsub bir suretini ibraz etmek suretile isbat eyliyeceklerdir. Konsolosluk memurları bulunmıyan mahallerde, yukarıda bahsolunan bu talep aynı şerait dairesinde bizzat kaptan tarafından yapılabilecektir.

Bu suretle meşruiyet kesbetmiş olan işbu talep üzerine firarilerin sefineye sevkeleri maksadile taharri ve tevkifleri hususunda işbu konsolosluk memurlarına ve kaptanlara her türlü muzaheret ve muavenette bulunacaktır.

Maamafih firarî karada her hangi bir cinayet veya suç işlediği halde, mahallî makam, mahkeme ilâmını ısdar edinceye ve ilâm tamamilе kabili icra bir hale gelinceye kadar firarinin teslimini tecil edebilecektir.

Yüksek Âkitler, şurasını kararlaştırmışlardır ki gemiciler veya mürettebata mensup diğer şahıslar firarın vaki olduğu memleket tebaasından iseler işbu madde ahkâmından müstesnadırlar .

IV - Yüksek Âkitlerden birinin bayrağını taşıyan bir gemi diğer Yüksek Âkidin sahillerinde battığı veya karaya oturduğu zaman mahallî makamlar, hadiseyi memuriyeti havzasına dahil olan baş konsolosa, konsolosa ve muavin konsolosa ve bunların gıyabında hadiseye en yakın mahaldeki baş konsolosa, konsolosa ve muavin konsolosa bildireceklerdir.

İtalya Kırallığı sahillerinde batan veya karaya oturan Türk gemilerinin tahlisine mütedair bilcümle ameliyeler, Türkiye Cümhuriyeti baş konsolosları, konsolosları veya muavin konsolosları marifetile sevk ve idare edilecek ve bilmukabele Türkiye Cümhuriyeti sahillerinde batan veya karaya oturan İtalyan gemilerinin tahlisine mütedair bilcümle ameliyeler İtalya Kırallığı baş konsolosları, konsolosları veya muavin konsolosları marifetile sevk ve idare olunacaktır.

İki memlekette mahallî makamlar, ancak konsolosluk memurlarına veya vekillerine muzaheret etmek, nizam ve asayışı muhafaza eylemek, tahlis edilen emtiyanın girmesi ve çıkması hususunda ecnebi tahlisyecilerin menfaatlerini temin etmek ve seyrisefainin umumî menfaatlerini muhafaza ve siyaset eylemek için müdahale edebileceklerdir.

Konsolosluk memurunun veya bu bapta tevkil edeceği şahsın gıyabında ve muvasaletine kadar mahallî makamlar, eşhasın himayesi ve batmaktan kurtarılmış olan eşyanın muhafazası için muktazi bilcümle tedbirleri ittihaz edeceklerdir.

İşbu muhtelif ahvalde mahallî makamların müdahalesi, tahlis ameliyelerinin ve tahlis edilen eşyanın muhafazası hususunun istilzam ettireceği ve kezalik mümasil ahvalde millî gemilerin tabi olacakları rüsum haricinde hiç bir nevi rüsumun ahiz ve cibayetine mahal vermiyecektir.

Tahlis edilen emtia ve eşya dahili istihlâke mahsus olmadıkça hiç bir gümrük resmi tesviyesine tabi olmayacaktır.

V — Gemide ve hamulede alâkadar taraflar arasında hilâfına bir tesviye sureti olmadıkça, Yüksek Âkitlerden birinin gemisinin yolda duçar olduğu avarya eğer gemi memuriyetleri havzası dahilinde bir limanda tevakkuf etmiş ise, bu Âkidin baş konsolosları, konsolosları veya muavin konsolosları marifetile hal ve tesviye edilecektir.

Maamafih memleket tebaasından veya üçüncü bir Devlet tebaasından biri alâkadar olduğu surette ve işi sulhan tesviye çaresi bulunmadığı takdirde avarya memleket makamları marifetile hal ve tanzim olunacaktır.

VI — Yukarıda gösterilen vazifelerden maada baş konsoloslar, konsoloslar ve muavin konsoloslar, seyrisefain hususunda ancak mensup oldukları Devlet kanunlarıyla kendilerine tevdi edilmiş olan sırf idarî, hesabî veya teknik mahiyette diğer vazaifi ifa edebileceklerdir.

İhtar: Bundan evvelki bentlerde zikredilmiş olan mürettebat tabirinden kaptan, zabitan, gemiciler, ateşçiler ve gemide müstahdem diğer eşhasın anlaşıldığı kararlaştırılmıştır.

Dördüncü fasıl

Umumî ahkâm

Madde — 23

Birinci maddenin son fıkrasında mevzubahs mahallerde veya ülke aksamında 16 dan yirminciye kadar maddelerde ve 22 inci maddede derpiş edilen konsolosluk vazife ve salâhiyetleri en yakın konsolos tarafından icra edilecektir.

Madde — 24

Yüksek Âkitlerden her birinin konsolosluk memurları, diğcr âkidin ülkesinde aynı sıfatı haiz olan ve aynı rütbe ve sınıfta bulunan her hangi üçüncü bir Devletin konsolosluk memurlarının haiz oldukları vazifelerin aynini, mütekabiliyet şartile, icra edebileceklerdir.

Dördüncü bap

Nihaî ahkâm

Madde — 25

İşbu mukavelename İtalya müstemlekelerine de tatbik olunur.

Madde — 26

İşbu mukavelename imzasından itibaren mümkün olduğu kadar kısa bir müddet zarfında tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar süratle Ankarada teati kılınacaktır.

İşbu mukavelename tasdiknamelerin teatisi gününden itibaren üç sene müddetle mer'i olacaktır.

Maamafih bu müddetin inkizasından altı ay evvel mukavelenin mefsuhiyeti ilân edilmezse, zımnî temdit tarikile gayri muayyen bir müddet için temdit olunacak ve o halde ise mefsuhiyetinin ilânı gününden itibaren altı ay müddet zarfında daha meriyülicra kalarak her zaman feshi kabil olacaktır.

Balâdaki mevaddı tasdik etmek üzere yukarda isimleri geçen murahhaslar işbu mukavelenameyi imzalamışlar ve mühürlemişlerdir.

Birer nüsha, imza vazeden devletlerin her birine verilmek üzere iki nüsha olarak 9 eylül 1929 tarihinde Romada tanzim edilmiştir.

Türkiye namına

İmza

Suat

İtalya namına

İmza

Mussolini

BİR KONSOLOSLUK MUKAVELENAMESİNİN AKTI İÇİN TOPLANAN TÜRK - İTALYAN KONFERANSI

Zabıtname

Türk ve İtalyan murahhas heyetleri 9 Eylül 1929 tarihinde Romada Chigi sarayında içtima ederek bundan evvelki içtimalarda müzakerat zeminini teşkil eden konsolosluk mukavelenamesi projesini kat'î surette tetkik eylemişlerdir.

Madde — 1 ilâ 15

Maddeleri kabul eylemişlerdir.

Madde — 16

Kabul edilmiştir.

İtalya murahhası 16 ncı maddedeki sujet kelimesinin yerine resorissant kelimesinin vaz'ına muvafakat ederek bu kelimeye bilâ tefrik bütün tebaaların dahil olduğunu kastedildiğini beyan eyler. Türk heyeti murahhasasının buna bir itirazı yoktur.

Madde — 17 ilâ 19

Kabul edilmiştir.

Madde — 20

Kabul edilmiştir.

İki murahhas heyet, müttefikân, 20 inci madde ahkâmını müşavir tayinine de kabili tatbik olduğu hususunda mutabık bulduklarını beyan ederler.

Madde — 21 ilâ 26

Kabul edilmiştir.

İki heyeti murahhasa müttefikân mukavelenamelerde şifre muhaberatının sureti istimali hakkında hususî bir hükmün dercini faidesiz gördüklerini beyan ederler. Zira mevzu usul mucibince yüksek âkit taraflar dahi bu muhaberenin yüksek âkit tarafların ülkesindeki konsoloshaneler ile müteakabil memleketlerin büyük elçilik, elçilik ve konsoloslukları beyninde serbestçe iera edilebileceğini kabul ederler.

Türk Murahhas Heyeti

Reisi

Suat

İtalyan Murahhas Heyeti

Reisi

A. Giannini

NIHAİ PROTOKOL

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti, 13 teşrinievvel 1919 tarihli Paris Beynelmîlel Havaî Seyrisefer mukavelenamesine iltihak ettiği veya havaî seyrisefer hakkında bir kanun mer'iyete koyduğu takdirde, iki Yüksek Âkit - yukarıda zikrolunan iltihak keyfiyeti veyahut kanun ; mugayir kayıtları ihtiva etmemek şartile - işbu mukavelede derpiş olunan bahri hususlardaki konsolosluk vazifelerinin havaî seyrisefere de teşmil olunmasını nota teatisi şretile tesbit edileceklerdir.

Roma, 9 Eylül 1929.

Türkiye namına

Suat

İtalya namına

Mussolini